
Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-09-28

Diarienummer 0285/23

Avdelningar Strategisk samordning samt

Stadsutveckling Lena Blom, Dick Karlsson

Telefon: 031-368 27 28

E-post: lena.blom@kretsloppochvatten.goteborg.se

Uppdrag från kommunfullmäktige att analysera climateffekternas påverkan och konsekvenser för sin verksamhet, samt identifiera och nominera åtgärdsbehov till stadens kommande klimatanpassningsplan.

Förslag till beslut

1. Kretslopp och vattennämnden antar detta utlåtande som sitt eget och översänder det till kommunstyrelsen som svar på uppdraget.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning

Ärendet har 2023-09-20 § 6 varit ett informationsärende i Kretslopp och vattennämnden.

Göteborgs Stads nämnder och styrelser har av kommunfullmäktige fått i uppdrag att analysera climateffekternas påverkan och konsekvenser för sin verksamhet, samt att identifiera och nominera åtgärdsbehov till stadens kommande klimatanpassningsplan.

I uppdraget har också ingått att ta fram förslag till skyfallsmål för Göteborgs Stad. De föreslagna målen är ett yttrande att se som ett arbetsmaterial. Kretslopp och vatten ser fram mot fortsatt förankring och eventuell utveckling av målen inför antagande av klimatanpassningsplanen i kommunfullmäktige.

Stadsledningskontoret samordnar arbetet i staden och har valt att börja med climateffekterna skyfall och värmebölja.

Kretslopp och vatten

Marianne Erlandson
Förvaltningsdirektör

Ärendet

Kretslopp- och vattennämnden har att besluta om ett svar till kommunfullmäktige innehållande hur förvaltningens verksamhet påverkas av ovan nämnda klimateffekter samt förslag på kommunövergripande skyfallsområde som nämnden förväntas bidra med till klimatanpassningsplanen.

Beskrivning av ärendet

I kommunfullmäktiges budget för 2022 fick kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en klimatanpassningsplan för staden. En genomgång av nuläget pekade på behov av ett övergripande och gemensamt anpassningsarbete. Staden saknade en heltäckande bild av åtgärdsbehovet ute i verksamheterna och därmed för staden som helhet. En snabb kunskapsutveckling inom området innebär också att det finns en reell risk att felaktiga och inte koordinerade åtgärder tas fram och kan leda till ”miss-anpassningar”. Det klimatanpassningsarbete som redan pågår behöver fångas in och knytas till en samlad process för staden.

Utgångspunkten är därför en cyklisk process som gör det möjligt att löpande integrera ny kunskap, identifiera behov och hantera osäkerheter och förändrade förhållanden. Processen innebär ett stegvist arbete med att analysera riskerna, identifiera åtgärdsbehov, ta fram och besluta om prioriterade åtgärder, genomföra åtgärder, samt följa upp och vid behov justera processen inför nästa cykel. Klimatanpassningsplanen blir i denna process att likställa med en åtgärdsplan innehållande de insatser som kommunen behöver prioritera, besluta om och genomföra i ett successivt anpassningsarbete. Planen blir återkommande och kan justeras och utökas över tid i takt med att beslutade åtgärder genomförs och arbetet följs upp. För att bedöma vilka insatser som behövs och var dessa gör mest nytta för helheten, behöver arbetet ske växelvis; ett analys- och bedömningsarbete ute i verksamheterna och en central samordning och prioritering av åtgärder under ledning av kommunstyrelsen.

Enligt reglementet ska Kretslopp- och vattennämnden samordna och driva skyfallsfrågan i både nya och befintliga områden. Nämnden ska samordna och stödja andra nämnder i deras uppdrag och i samverkan med övriga verksamhetsutövare ansvara för att staden genomför erforderliga åtgärder för att långsiktigt få en hållbar skyfallshantering. En viktig del i nämndens svar till kommunfullmäktige är förslag till mål inom skyfallsområdet för Göteborgs Stad.

I sin granskning av stadens skyfallsarbete rekommenderade Stadsrevisionen (2023-02-21, se rapporten *Styrning och uppföljning av Göteborgs Stads arbete med skyfallshantering* som finns på www.goteborg.se/stadsrevisionen) att:

- kommunstyrelsen vidareutvecklar den kommunövergripande styrningen av stadens arbete med skyfallshantering.
- kretslopp och vattennämnden gör de framställningar som behövs för att kommunfullmäktige ska kunna fatta nödvändiga och välgrundade beslut om vilka skyfallsåtgärder som ska genomföras och när.

Uppdrag till nämnder och styrelser i framtagande av planen

Klimatanpassningsarbetet behöver omfatta samtliga av stadens verksamheter inklusive staden som fastighetsägare. Förvaltningar och bolag behöver ta ett brett grepp i frågan och bedöma hur väl rustade de står för ett förändrat klimat utifrån de utmaningar det innebär för just deras verksamhet. Ytterst är anpassningsförmågan en kvalitetssäkring av verksamhetens uppdrag.

För att säkra framdrift i arbetet med planen beslutade kommunfullmäktige om ett uppdrag till stadens nämnder och styrelser att analysera klimateffekternas påverkan och konsekvenser för sin verksamhet, samt identifiera och nominera åtgärdsbehov till planen. Uppdraget ska återrapporteras till kommunstyrelsen senast kvartal 3 2023.

Verksamheternas åtgärdsbedömningar ska ses som förslag till åtgärder som sammantaget utgör ett underlag för kommande steg att prioritera åtgärder till planen. Under ledning av kommunstyrelsen kommer ett sammanhållet arbete med åtgärderna genomföras under hösten 2023 för att få fram de åtgärder som är gemensamma och prioriterade för staden som helhet.

Uppdraget till nämnder och styrelser ska ses som startskott för ett aktivt och långsiktigt anpassningsarbete, ett arbete som behöver bedrivas verksamhetsnära och cykliskt och som succesivt byggs upp i och med framtagandet av planen och kommande planer.

Klimatanpassningsplanen kommer att återrapporteras till kommunfullmäktige senast kvartal 2 2024.

Förvaltningens bedömning

Kretslopp och vattens huvudprocesser kommer att påverkas på flera sätt av skyfall, exempelvis genom att råvattenkvaliteten påverkas och att tillskottsvattenmängderna kommer att öka. När flöden ökar leder det till sämre vattenkvalitet vilket leder till att systemen blir ansträngda och överbelastade, råvatten och dagvattenkvaliteten påverkas. För avfall kan det bli problem med tillgänglighet till fastigheter och svårigheter att utföra uppdraget.

Vid värmebölja kommer påverkan av mikrobiologisk påverkan ändras, ökad alg tillväxt, större luktproblem, högre råvattentemperatur och kan leda till brist på råvatten m.m. För avfall kan det bli en sanitär olägenhet om avfallet börjar lukta vid ökad temperatur.

I egenskap av Kretslopp och vattens roll att samordna och driva skyfallsfrågan i Göteborg Stad föreslår förvaltningen att klimatanpassningsplanen tar med mål inom fyra översiktliga målområden. Målen bidrar till att berörda nämnder och styrelser ska kunna fatta nödvändiga och välgrundade beslut om vilka skyfallsåtgärder som ska genomföras och när.

De föreslagna målen (11 st) som redovisas nedan är grupperade i målområden (4 st). Varje mål har ett målvärde och ett uppföljningsmått. Varje målområde har en sammanfattning med viktiga aktörer för att nå målen.

1. Människors hälsa och samhällsekonomi

Mål: Samhällsviktig verksamhet inom Stadens ansvarsområde ska upprätthållas vid skyfall.

Målvärde: 40% av identifierade verksamheter som idag är utsatt för risk och anses motiverade att säkra ur ett hållbarhetsperspektiv är säkrade genom fysiska åtgärder eller beredskapshantering vid målåret (2034)

Uppföljningsmått: andel av de identifierade verksamheter som säkrats mellan basår och målår

Mål: Områden med översvämningar som kan orsaka risk för liv och hälsa ska säkras.

Målvärde: 40% av identifierade områden som idag bedöms medföra risk för liv och hälsa vid översvämning och anses motiverade att säkra ur ett hållbarhetsperspektiv är säkrade genom fysiska åtgärder eller beredskapshantering vid målåret (2034)

Uppföljningsmått: andel av de identifierade områden som säkrats mellan basår och målår

Mål: Transportinfrastruktur för högprioriterat vägnät och utrymningsvägar inom det kommunala ansvarsområdet ska säkras för att upprätthålla sina grundläggande funktioner vid skyfall.

Målvärde: 30% av identifierade sträckor som idag är utsatt för risk och anses motiverade att säkra ur ett hållbarhetsperspektiv är säkrade genom fysiska åtgärder eller beredskapshantering vid målåret (2034)

Uppföljningsmått: andel av de identifierade sträckor som säkrats mellan basår och målår

Mål: Kommunal egendom som inte utgörs av samhällsviktig verksamhet ska skyddas från omfattande ekonomiska konsekvenser vid ett skyfall.

Målvärde: 10% av identifierad egendom som idag är utsatt för risk och anses motiverade att säkra ur ett hållbarhetsperspektiv är säkrade genom fysiska åtgärder eller beredskapshantering vid målåret (2034)

Uppföljningsmått: andel av identifierad egendom som säkrats mellan basår och målår

2. Organisation och styrande dokument

Mål: Staden ska ha en ändamålsenlig samverkansform för att effektivt kunna genomföra de skyfallsanläggningar som behövs.

Målvärde: att målet uppnåtts 2025

Uppföljningsmått: Utvärdera genom uppföljningsfråga i respektive berörds förvaltnings interna verksamhetsuppföljning i stratsys

Mål: Styrande dokument ska finnas som tydligt beskriver hur Staden ska arbeta med skyfallsproblematiken.

Målvärde: att målet uppnåtts 2027

Uppföljningsmått: Utvärdera genom uppföljningsfråga i respektive berörds förvaltnings interna verksamhetsuppföljning i stratsys

Mål: Kommunikationen till berörda aktörer och omgivande samhälle ska vara tydlig före, under och efter en översvämning vid skyfall.

Målvärde: att målet uppnåtts 2026

Uppföljningsmått: behöver utvecklas

Mål: Personal inom Staden ska ha tillräcklig kunskap för att kunna arbeta effektivt med skyfallsfrågan.

Målvärde: är att målet uppnåtts 2026

Uppföljningsmått: Utvärdera genom uppföljningsfråga i respektive berörds förvaltnings interna verksamhetsuppföljning i stratsys

Viktiga aktörer för att uppnå målen:

I den kommunala organisationen: KoV, SBF, EF, SFF, SMF, MF, IoFF

Övriga aktörer: kommunala bolag, övriga kommunala förvaltningar, Länsstyrelsen

3. Miljö och natur

Mål: Översvämning vid skyfall får inte medföra att föroreningar sprids från Stadens ansvarsområde så att de väsentligt orsakar negativa miljö- och hälsoeffekter.

Målvärde: 10% av de platser som idag bedöms påverkas väsentligt har åtgärdats om de anses motiverade ur ett hållbarhetsperspektiv vid målåret (2034)

Uppföljningsmått: andel av de identifierade platser som åtgärdats mellan basår och mållår

Mål: Skyddade naturområden inom Stadens ansvarsområde ska skyddas mot negativa effekter orsakade av översvämningar i samband med skyfall.

Målvärde: 10% av de platser som idag bedöms få negativa effekter har åtgärdats om de anses motiverade ur ett hållbarhetsperspektiv vid målåret (2034)

Uppföljningsmått: andel av de identifierade platser som åtgärdats mellan basår och målar

Viktiga aktörer för att uppnå målen:

I den kommunala organisationen: MF, KoV, SBF, EF, SFF, SMF
Övriga aktörer: Lst, SGI

4. Kulturarv

Mål: Översvämningar ska inte orsaka allvarliga konsekvenser på kulturarvet.

Målvärde: 10% av de platser som bedömts att idag få allvarliga konsekvenser har åtgärdats om de anses motiverade ur ett hållbarhetsperspektiv vid målåret (2034)

Uppföljningsmått: andel av de identifierade platser som åtgärdats mellan basår och målar

Viktiga aktörer för att uppnå målen

I den kommunala organisationen: Kulturförvaltningen, KoV, SBF, EF, SFF, SMF, MF
Övriga aktörer: Lst

Följande punkter beskriver generella förutsättningar för alla föreslagna mål:

- De föreslagna målen avser enbart det som ligger inom kommunens ansvarsområde och som därmed kan anses innebära ett allmänt intresse.
- Förvaltningar och bolag föreslås tillsammans med Kretslopp och vatten årligen arbeta fram förslag till tvååriga handlingsplaner för genomförandet. Förslag till handlingsplaner ska innehålla åtgärder som ska bidra till uppfyllnad av mål. Åtgärderna i handlingsplanerna ska konsekvensbeskrivas avseende ekonomi, miljöeffekter och måluppfyllelse. Åtgärdernas genomförande och genomförandeansvar beskrivs i handlingsplanerna. Respektive förvaltning och bolag bär ansvar för att införliva handlingsplanerna i sin drifts- och investeringsbudget.
- Kretslopp och vatten föreslås, utifrån utpekad roll i sitt reglemente vad gäller skyfallsfrågan, ha en samordnande roll för att stötta förvaltningar och bolag i genomförandet för att nå måluppfyllnad.

- Vad gäller föreslagna målvärden föreslås 2024 vara basår (det år som beskriver nuläget som analyserna utgår från) och 2034 vara målsår (det år som föreslagna målvärden ska vara uppnådda).
- Föreslagna mål behöver förankras och vid behov vidareutvecklas i dialog med berörda parter inom ramen för arbetet med klimatanpassningsplanen (leds av SLK). Listan med berörda parter är inte komplett och behöver kompletteras.
- Framtida justering av målen föreslås ske inom ramen för arbetet med framtida uppdatering av klimatanpassningsplanen i samverkan mellan SLK och Kretslopp och vatten.
- Dimensioneringsförutsättningar för skyfallsanläggningarna bestäms av vad som är motiverat ur ett hållbarhetsperspektiv och beslutas från fall till fall i dialog med berörda parter.
- Hantering av skyfall vid nyexploatering hanteras inte i detta underlag då det omfattas av gällande lagstiftning (främst PBL).
- Alla åtgärder som behövs för att nå måluppfyllnad ska bara genomföras om de anses motiverade ur ett hållbarhetsperspektiv (där sociala, ekologiska och ekonomiska värden beaktas).
- De långsiktiga investeringsnomineringarna (från Kretslopp och vatten 2023) för perioden 2024–2033 omfattar 450 Mkr för att genomföra åtgärder som ligger inom kommunens ansvarsområde. Detta är knappt 10% av förväntade totala investeringar på 6 mdr kr som bedöms krävas för att säkra kommunens ansvarsområde för hela Göteborgs Stad mot skyfall. 6 mdr kr grundar sig på att det totalt bedöms behövas investeringar på 15 mdr kr¹ varav 40%² av behovet bedöms finnas inom kommunens ansvarsområde ($15 \cdot 0,40 = 6$ mdr kr). Nominering sker i enlighet med ordinarie budgetprocess. Merparten av investeringarna förväntas kopplas till målområde 1 (människors hälsa och samhällsekonomi). För målområde 2 (organisation och styrande dokument) förutsätts finansiering ske via de kommuninterna extraanslag Kretslopp och vatten nominerar vid ordinarie budgetförfarande.

De föreslagna målen är ett yttrande att se som ett arbetsmaterial. Kretslopp och vatten ser fram mot fortsatt förankring och eventuell utveckling av målen inför antagande av klimatanpassningsplanen i kommunfullmäktige.

---

1 Sweco, 2020-04-24, Ekonomisk analys av strukturplaneåtgärder mot översvämning från nederbörd - Analys med verktyget FloodMan

2 Kretslopp och vatten, 2023-01-24, Var hamnar vattnet? Vattenbalanser och konsekvenser vid skyfall

Bedömning ur ekonomisk dimension

Åtgärder för att säkra Kretslopp och vattens verksamheter mot påverkan från klimateffekter kommer att påverka VA- och avfallstaxorna framöver.

Delar som ska hanteras inom ramen för Kretslopp och vattens samordnande roll inom skyfall föreslås finansieras med de kommuninterna extraanslag Kretslopp och vatten nominerar vid ordinarie budgetförfarande.

Bedömning ur ekologisk och social dimension

Åtgärder som kommer att genomföras för att klimatanpassa Kretslopp och vattens verksamheter kommer att inverka positivt på den ekologiska dimensionen samt ha en positiv inverkan ur ett socialt- och generationsperspektiv.

De skyfallsåtgärder som kommer genomföras för att nå målen ska vara motiverade ur ett hållbarhetsperspektiv där ekonomiska, sociala och ekologiska faktorer ska beaktas. Skyfallshantering skapar förutsättningar för att förbättra ekologiska och sociala värden vid sidan av ekonomiska värden som säkras när översvämningar hanteras genom att de alltid ska eftersträvas att göras multifunktionella.

Expedieringskrets

Kommunstyrelsen